

METODA PROJEKTU¹

Jest to przedsięwzięcie edukacyjne o zaplanowanym charakterze i konkretnie określonym celu. Polega na tym, że uczniowie realizują zadania w oparciu o przemyślane wcześniej założenia. Najważniejszym elementem projektu jest samodzielna praca uczniów rozwijająca ich zdolności, zainteresowania poznawcze, a także umiejętności planowania i realizowania działań. Duże znaczenie ma też umiejętność pracy zespołowej, wdrażanie do odpowiedzialności za działania grupy i wkład swojej pracy. Jest to metoda twórczego rozwiązywania problemów, dlatego rozwija myślenie, kreatywność i wyobraźnię uczniów. Nauczyciel pełni rolę doradcy, udziela pomocy, wskazówek i wyjaśnień (w zależności od możliwości rozwojowych dzieci).

Projekt wymaga szerokiego spojrzenia, wyjścia poza szkolne nauczanie, dostrzeganie rzeczy i zjawisk we wzajemnych związkach. Wymaga wysiłku intelektualnego, aktywności przy zdobywaniu wiedzy o świecie z rozmaitych źródeł informacji. W projekcie wiedza ucznia, jego umiejętności i postawy ściśle są ze sobą sprzężone, pozwalają zdobywać nowe doświadczenia edukacyjne w sferze społecznej, kulturowej, komunikacyjnej – jest to jedna z wartościowszych metod zdobywania i porządkowania wiedzy dziecka o świecie.

W programie *Edukacja dla przyszłości. Uczmy się uczyć poznając siebie i świat* zaplanowano do realizacji sześć projektów badawczych. Wszystkie są tematycznie związane z bliskim otoczeniem życia dziecka i dotyczą zagadnień regionalnych i społecznych. Oparte są o zasadę współpracy rówieśników z klasy, ale też obejmują relacje międzygeneracyjne, co sprzyja międzypokoleniowej konsolidacji. Zatem proponowane projekty wynikają zarówno z celów wychowawczych, jak i dydaktycznych realizowanych w edukacji wczesnoszkolnej. Dobrze integrują wielopłaszczyznowe zadania edukacyjne, wdrażają do samodzielnego uczenia się, rozwijają myślenie krytyczne i predyspozycje intelektualne, a także wyzwalały postawy przedsiębiorcze. Ponadto wdrażają do wyrażania swoich opinii, ale i słuchania argumentów innych uczniów, uczą kompromisu, dokonywania oceny i samooceny.

Nauczanie metodą projektu wymaga opracowania przez nauczyciela klarownej instrukcji zawierającej jasne i konkretne wskazówki dla uczniów, wyjaśniające na czym polega praca tą metodą aktywizującą.

¹ Uwaga metodyczna do wszystkich proponowanych projektów: To nauczyciel decyduje, biorąc pod uwagę wiek dziecka i jego możliwości rozwojowe, w jakim zakresie projekt będzie realizowany i w której klasie. Formułowane dla grup pytania są treściowo obszerne, dlatego z propozycji można wybrać tylko np. 1 lub 2 pytania. Podejście nauczyciela elastyczne i rozsądne da dzieciom poczucie satysfakcji i sprawstwa w działaniu metodą projektu edukacyjnego.

Przygotowanie przez nauczyciela instrukcji do projektu edukacyjnego²

Nauczyciel pracując metodą projektu badawczego powinien uwzględnić następujące elementy:

- Temat projektu (jego cel),
- Zadania, jakie trzeba zrealizować i czas realizacji,
- Źródła informacji (z jakich materiałów skorzystać, osoby, instytucje),
- Terminy konsultacji uczniów z nauczycielem,
- Termin prezentacji, czas na prezentację, sposoby prezentacji (rodzaj prezentacji – rezultat),
- Kryteria oceny projektu,
- Członkowie 5–6-osobowych grup, jasno określić kto za co odpowiada (każdy powinien być za coś odpowiedzialny; na początku można dopuszczać dobór dzieci do grup według ich uznania, bo wtedy mają do siebie zaufanie – zazwyczaj te wybory dokonują się pomiędzy najbliższymi przyjaciółmi/kolegami). W każdej grupie należy wybrać lidera grupy.

Przebieg zajęć

- 1) Zainicjowanie tematu projektu:
 - Temat może proponować nauczyciel,
 - Nauczyciel może dać uczniom kilka tematów do wyboru,
 - Nauczyciel może określić obszar tematyczny, a tematy mogą proponować uczniowie.
- 2) Wybór tematu (lub sformułowanie, gdy proponuje go nauczyciel).
- 3) Omówienie celu projektu (mogą w ten etap być włączeni uczniowie) – warto uświadamiać dzieciom, co nam da realizacja projektu.
- 4) Odniesienie do instrukcji projektu, ustalenie:
 - Zadań do realizacji przez poszczególne grupy (5–6-osobowe),
 - Dobór dzieci do grup, wybór lidera w każdej grupie,
 - Określenie konkretnego czasu na realizację zadań projektowych,
 - Ustalenie kontaktu z nauczycielem – konsultacje w trakcie realizacji projektu,
 - Z jakich informacji korzystać, z jakich źródeł (np. osoby, instytucje, książki, Internet),
 - Terminu prezentacji projektów przez grupy i czasu przeznaczonego na prezentację,
 - Sposobu prezentacji rezultatów projektu (np. notatki na plakacie, zdjęcia, nagrania głosowe, ilustracje lub mapa myśli, krótka prezentacja multimedialna, opracowanie materiałów i zebranie ich w segregatorze itp.),
 - Wypracowanie z uczniami kryteriów oceny projektu (np. systematyczność pracy, zaangażowanie wszystkich osób, podział zadań w grupie, wykorzystanie różnych źródeł informacji, sposób prezentacji, w tym język, jasność wypowiedzi, porządkowanie treści, udział całej grupy itp.)

UWAGA:

- W ogólnej instrukcji nauczyciel może nanosić zmiany, może dokonywać korekt (np. co do harmonogramu projektu).
- Przyjęcie harmonogramu projektu jest zawarciem kontraktu, który obowiązuje nauczyciela i uczniów.

² Ta instrukcja jest uniwersalna, dlatego przydatna może być do każdego tematu opracowanego metodą projektu edukacyjnego. Instrukcję przygotowano na podstawie: B. Kubiczek, *Metody aktywizujące*, Wydawnictwo NOWIK, Opole 2009, s. 88-89; I. Dzierzgowska, *Jak pracować metodami aktywnymi*, Wydawnictwo Fraszka Edukacyjna, Warszawa 2004, s. 35-36.

Temat: **Świat mediów**

Cele ogólne:

- rozwijanie zainteresowań poznawczych (poznanie świata mediów)
- kształcenie procesów poznawczych i umiejętności uczenia się
- wzbogacanie, powtarzanie, pogłębianie i integrowanie wiedzy z poszczególnych edukacji
- doskonalenie komunikacji w relacjach osobowych
- rozwijanie umiejętności uczenia się poprzez doświadczanie otaczającej rzeczywistości
- rozwijanie postawy samodzielności, odpowiedzialności, kulturalnego zachowania się

Cele operacyjne:

Uczeń:

- poznaje i zdobywa w praktyce wiadomości o współczesnych mediach
- potrafi zadawać pytania – dokumentować zgromadzone materiały, porządkować je i analizować
- werbalnie i niewerbalnie komunikuje się z innymi osobami
- prezentuje postawę aktywności i zaradności oraz systematyczności i odpowiedzialności za powierzone zadania
- wykazuje postawę proedukacyjną opartą na pozytywnej motywacji

Metoda nauczania:

Projekt edukacyjny badawczy (zespołowy).

Forma organizacji zajęć:

Grupowa praca zróżnicowana.

Realizacja projektu:

1. Gromadzenie różnego rodzaju zdjęć, wycinków z gazet, informacji na temat pierwszych aparatów radiowych/telewizyjnych. Analiza ich kształtu.
2. Spotkania z pracownikami studia radiowego/telewizyjnego na terenie placówki.
3. Wycieczki do radia/telewizji. Wizyta w bibliotece, czyteln i archiwum – dział radiowy/telewizyjny.
4. Udzielanie wypowiedzi dzieci „do radia/telewizji”.
5. Nagrywanie: własnych swobodnych wypowiedzi; opowiadań, recytacji wierszy; śpiewu, gry na instrumentach.
6. Wzbogacanie spotkań z rodzicami nagraniami wykonanymi przez dzieci.

CZĘŚĆ I: PRASA

ETAP 1

Propozycja pracy w 6 grupach zadaniowych. Gromadzenie materiałów o prasie z różnych źródeł – przydział zadań dla grup:

Grupa 1

Gazeta/czasopismo – co to jest? Jakie mamy rodzaje czasopism? Ze względu na jakie kryteria jest podział? (gazeta codzienna, tygodnik, miesięcznik, kwartalnik, półrocznik, rocznik).

Grupa 2

Gdzie powstaje gazeta/czasopismo? Jakie zawody wykonują osoby pracujące w miejscu powstania gazety? Jakimi posługują się tam sprzętami?

Grupa 3

Jaka jest historia pierwszej gazety? Kto był jej pomysłodawcą? Co było potrzebne do powstania pierwszej gazety?

Grupa 4

Jak dawniej – a jak dzisiaj tworzy się gazetę? Jak gromadzi się materiały?

Grupa 5

Jakie słowa, zwroty określają pracę przy tworzeniu gazety? (m.in. stopka redakcyjna, nadtytuł, śródtytuł, zasada odwróconej piramidy).

Grupa 6

Co to są starodruki, dlaczego stare książki przegląda się w białych rękawiczkach?

ETAP 2

Porządkowanie, analiza zebranych materiałów. Porządkowanie materiałów wyznaczają treści pytań dla każdego zespołu.

ETAP 3

Prezentacja projektów w klasie (na forum grupy). Przedstawianie efektów może mieć różną formę, np.:

- Tematycznie posegregowanych materiałów w portfolio,
- Prezentacji multimedialnej,
- Albumu tematycznego.

ETAP 4

Ocena projektów według wcześniejszych ustaleń może być prowadzona w kategorii samooceny każdej grupy lub oceny przez inną grupę (z pomocą nauczyciela).

ETAP 5

Podsumowanie wartości edukacyjnej projektu.

ETAP 6

Ekspozycja wyników projektu.

Można zastosować metodę problemową; odpowiedź na pytanie: Jak eksponować/upowszechniać efekty projektu na temat prasy?

Należy zgodnie z etapami nauczania problemowego: szukać rozwiązania – każdy pomysł trzeba rozpatrzyć w kategoriach: realnych, jego zalet i wad, ostateczny wybór ekspozycji wyników projektu również rozważać w aspekcie zalet i wad.

Dopełnieniem i poszerzeniem treści odzwierciedlonych w projekcie mogą być dalsze zajęcia i aktywność działaniowa, np.:

- Zajęcia okazjonalne można realizować np. w redakcjach wydawniczych, bibliotekach, archiwach;
- Przygotować dzieci do udzielania wywiadów do prasy;
- Przygotowanie i przeprowadzenie wywiadu do gazety klasowej przez uczniów wśród m.in. pracowników szkoły, rodziców, starszych uczniów, przedstawicieli samorządu uczniowskiego;
- Zaciekawienie dzieci czasopismami w językach obcych;
- Podjęcie współpracy z innymi rówieśnikami zespołów redakcyjnych w środowisku bliższym i dalszym.

W realizacji treści rozszerzonych może znaleźć się:

1. Gromadzenie różnego rodzaju czasopism. Analiza m.in. szaty graficznej, ilustracji do artykułów, czcionki.
2. Spotkania z pracownikami redakcji na terenie placówki.
3. Wycieczki do: redakcji czasopisma – dziennika, tygodnika, miesięcznika, kwartalnika, rocznika.
4. Wizyta w bibliotece, czytelnicy lub w archiwum czasopism.
5. Udzielanie wypowiedzi dzieci „do gazety”.
6. Autoryzacja treści wypowiedzi.
7. Redagowanie klasowej gazety (wybór: formy wydawania; stałych działów; zespołu redakcyjnego; osoby odpowiedzialnej za poszczególne etapy wydawania; za tematy, ilustracje, zagadki; rebusy; konkursy; kolumnę z ilustracjami i zaproszeniami z okazji spotkań okolicznościowych; wskazanie miejsca gromadzenia materiału, tzw. kącika redakcyjnego; określenie dni spotkań w celu „składania” materiału.

CZĘŚĆ II: RADIO

Gromadzenie materiałów z różnych źródeł informacji przez poszczególne grupy – przydział zadań dla grup:

Grupa 1

Radio – co to jest? Jak działa? Kto je wynalazł? Kiedy to było? Jak wyglądało pierwsze radio? O czym wówczas mówiono? A o czym teraz mówią? Jakie mogą być rodzaje audycji radiowych?

Grupa 2

Kto pracuje w radiu? Na czym polega jego praca? Jak gromadzi się materiał do nagrania? Czy każdy może „coś” powiedzieć w radiu?

Grupa 3

Gdzie powstaje to, co my słyszymy? Jakie zawody wykonują osoby pracujące w miejscu nagrywania programu radiowego? Jakimi posługują się tam sprzętami? Jak powstaje nagranie?

Dodatkowo można tematykę wzbogacić o zagadnienia:

- Ciekawostki związane z tematem „radio”,
- Słowa, zwroty określające pracę w studiu nagrań.

CZĘŚĆ III: TELEWIZJA

ETAP 1

Gromadzenie materiałów z różnych źródeł informacji – omówienie i przydział zadań dla grup:

Grupa 1

Od kiedy jest telewizja? Jakie były kiedyś programy? Kto wynalazł telewizor? Kiedy to było? Jak wyglądał pierwszy telewizor? O czym wówczas mówiono? A o czym teraz mówią? Jakie mogą być programy telewizyjne?

Grupa 2

Kto pracuje w telewizji? Na czym polega ta praca? Jak powstają materiały, które oglądamy w telewizji? Czy każdy może występować w telewizji?

Grupa 3

Gdzie powstaje to, co my słyszymy i widzimy? Jakie zawody wykonują osoby pracujące w studiu telewizyjnym? Jakimi posługują się sprzętami?

Dodatkowo można tematykę wzbogacić o zagadnienia:

- Praca nad nagraniem programu telewizyjnego dawniej i dziś,
- Ciekawostki związane z tematem „telewizja”,
- Słowa, zwroty związane z pracą w studiu nagrań (np. autoryzacja, plagiat).

ETAP 2

Porządkowanie, analiza zebranych materiałów. Porządkowanie materiałów wyznaczają treści pytań dla każdego zespołu.

ETAP 3

Prezentacja materiałów przez grupy.

ETAP 4

Ocena zgodnie z ustalonym wcześniej kryteriami.

ETAP 5

W etapie podsumowania projektu można wykorzystać wiedzę o środkach medialnych oraz umiejętności uczniów i zaproponować aktywności związane z:

- Prezentacją swoich zainteresowań (przed kamerą/mikrofonem);
- Przygotowaniem i nagraniem wiadomości z jednego dnia w szkole;
- Przygotowaniem i nagraniem prognozy pogody na następny dzień;
- Nawiązaniem współpracy z uczniami innych szkół, w których szkole funkcjonuje radio.